

Lapsiperheet

LYHYESTI JA SELKEÄSTI

Sisällys

Kelan tuet lapsiperheelle	3
Ennen kuin lapsi syntyy	6
Kuka voi saada lapsiperheen tukia?	7
Kun lapsi syntyy	10
Lastenhoidon tuet	16
Jos lapsi sairastuu	21
Elatustuki	22
Hakeminen ja maksaminen	24
Näin Kela palvelee	27

Selkokieltä

Tämä esite on tehty yhteistyössä Selkokeskuksen kanssa. Selkokeskus on antanut esitteelle selkotunnuksen. Se on merkki siitä, että esite on helppo lukea.

Tässä esitteessä on tärkeimmät tiedot, mutta ei kaikkia yksityiskohtia. Tarkempaa tietoa Kelan tuista saat verkkosivuilta ja soittamalla Kelaan.

Kelan tuet lapsiperheelle

Tässä esitteessä kerrotaan, miten Kela tukee lapsiperheitä. Kelan tuen avulla vanhemmat voivat olla kotona lapsensa kanssa tärkeiden ensimmäisten kuukausien aikana.

Seuraavilla sivuilla kerrotaan tarkemmin, mitä rahallista tukea Kela maksaa lapsiperheelle äidin raskausaikana ja lapsen syntymän jälkeen. Esitteessä kerrotaan myös, miten Kela tukee lapsen hoitoa ja korvaa lapsesta aiheutuvia menoja.

Esitteen lopussa on tiedot siitä, miten lapsiperheen tukia haetaan.

Esite kertoo vuoden 2021 tilanteesta. Saat verkosta lisätietoa siitä, miten koronaepidemia vaikuttaa Kelan tukiin.

Lisätietoa verkosta ja puhelimitse

Kelan tuista kerrotaan selkokielellä osoitteessa www.kela.fi/selkosuomi

Lapsiperheen tuista kerrotaan tarkemmin Kelan yleissuomenkielisillä sivuilla www.kela.fi/lapsiperheet

Jos sinulla on kysyttävää, voit soittaa palvelunumeroon **020 692 206**

Mitä tukia lapsiperhe voi saada?

Kelan tukia lapsiperheille ovat

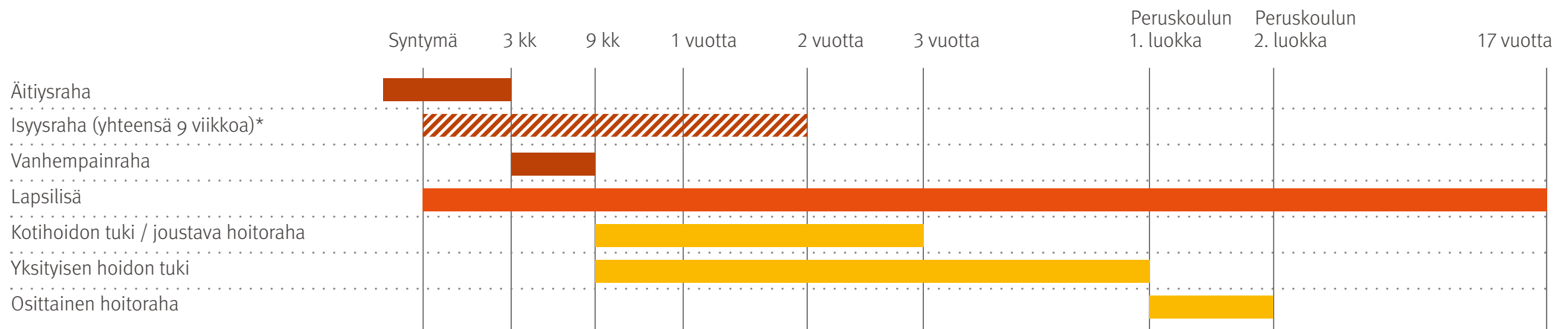
- äitiysavustus
- vanhempainpäivärahat
  - äitiysraha
  - erityisäitiysraha
  - isyysraha
  - vanhempainraha
- lapsilisä
- lastenhoidon tuet
  - kotihoidon tuki
  - joustava hoitoraha
  - yksityisen hoidon tuki
  - osittainen hoitoraha
- sairaan tai vammaisen lapsen tuet
- elatustuki.

Tarkista myös, voitko saada joitain muita Kelan tukia.

Muita perheeseen liittyviä Kelan tukia ovat esimerkiksi asumisen tuet, opiskelijan tuet, asevelvollisen tuet, työttömyysturva ja sairastamiseen liittyvät korvaukset. Ne on esitelty omissa esitteissään.

Milloin lapsiperheen tukia voi saada?

Alla olevassa kuviossa esitellään, mitä tukia Kela maksaa lapsiperheelle ensimmäisen lapsen syntymän aikaan ja kun lapsi kasvaa. Kuvion yläosassa on lapsen ikä. Palkit osoittavat, missä lapsen ikävaiheessa Kela maksaa mitäkin tukea.

*Voidaan pitää osissa siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 2 vuotta.
1–18 päivää voidaan pitää samaan aikaan äidin kanssa.

Ennen kuin lapsi syntyy

Jos olet raskaana, ota yhteys kotikuntasi äitiysneuvolaan. Äitiysneuvolan palvelut ovat maksuttomia.

Neuvolasta perhe saa neuvoja raskausaikaa ja synnytystä varten. Lisäksi neuvolassa seurataan äidin ja lapsen terveydentilaa.

Äidin täytyy käydä neuvolassa tarkastuksessa raskauden alussa, viimeistään 18. raskausviikolla. Tarkastuksessa saat raskaustodistuksen. Tarvitset todistuksen, kun haet Kelasta tukea.

Kuka voi saada lapsiperheen tukia?

Voit saada Kelasta lapsiperheen tukia, kun kuulut Suomen sosiaaliturvaan ja asut Suomessa vakinaisesti. Joskus tukia voivat saada myös muut henkilöt, jos he työskentelevät Suomessa.

Jos olet asunut ulkomailla tai olet muuttamassa ulkomaille, tarkista Kelasta, voitko saada Kelan tukia. Muutto Suomeen tai Suomesta pois voi vaikuttaa Kelan tukiin.

Äitiysavustus

Voit hakea äitiysavustusta, kun raskaus on kestänyt 5 kuukautta. Voit valita äitiyspakkauksen tai 170 euroa. Äitiyspakkauksessa on hoitotarvikkeita ja vaatteita vauvalle.

Äitiysraha

Äiti voi jäädä äitiysvapaalle aikaisintaan noin 8 viikkoa ennen synnytyksen laskettua aikaa. Yleensä äiti jää äitiysvapaalle kuitenkin noin kuukausi ennen laskettua aikaa.

Äitiysvapaalla äiti saa äitiysrahaa. Sitä maksetaan 105 arkipäivää eli noin 4 kuukautta.

Hae äitiysrahaa viimeistään 2 kuukautta ennen laskettua aikaa.

Tarkista työnantajaltasi ennen hakemista, saatko äitiysvapaan ajalta palkkaa.

Muista ilmoittaa työnantajalle äitiysvapaasta viimeistään 2 kuukautta ennen vapaan aloittamista.

Erityisäitiysraha

Jos altistut työpaikallasi säteilylle, kemiallisille aineille tai tarttuvalle taudille, voit jäädä pois töistä heti, kun olet raskaana. Tällaisessa tilanteessa saat erityisäitiysrahaa.

Kun lapsi syntyy

Lapsen syntymän jälkeen vanhemmat saavat olla lapsen kanssa kotona. Kela maksaa tältä ajalta rahallista tukea, joka turvaa perheen tulot.

Äitiysraha

Lapsen syntymän jälkeen äidin äitiysvapaa jatkuu noin 3 kuukautta. Äidille maksetaan tämän ajan äitiysrahaa.

Isyysraha

Isä voi pitää isyysvapaata 54 arkipäivää eli noin 9 viikkoa. Kela maksaa isyysvapaan ajalta isyysrahaa.

Isä voi olla isyysvapaalla 1–18 arkipäivää eli enintään 3 viikkoa samaan aikaan kun äiti on vapaalla. Voit pitää tämän osuuden isyysvapaasta kerralla tai jakaa sen enintään neljään jaksoon.

Jos olet jo pitänyt 18 arkipäivää vapaata, voit vielä pitää 36 arkipäivää. Voit pitää ne sen jälkeen, kun vanhempainrahan saaminen on loppunut. Voit pitää vapaan kerralla tai kahdessa jaksossa.

Jos et ole vielä pitänyt yhtään vapaata, voit pitää kerralla kaikki 54 arkipäivää vapaata.

Jos perhe saa kaksoset, Kela maksaa isyysrahaa 18 arkipäivää lisää. Näitä päiviä voit pitää samaan aikaan äidin kanssa tai vanhempainrahan loppumisen jälkeen.

Isyysvapaa pidetään ennen kuin lapsi on 2 vuotta. Voit hakea isyysrahan takautuvasti. Hae isyysrahaa kuitenkin ennen kuin lapsi täyttää 2 vuotta ja 2 kuukautta.

Ilmoita työnantajalle isyysvapaasta viimeistään 2 kuukautta ennen vapaan alkua. Jos vapaasi kestää 1–12 arkipäivää, riittää, että ilmoitat siitä kuukausi etukäteen.

Voit hakea isyysrahaa myös, jos olet esimerkiksi yrittäjä, työtön tai opiskelija.

Vanhempainraha

Vanhempainvapaalle voi jäädä jompikumpi vanhemmista. He voivat olla vapaalla myös vuorotellen.

Vanhempainvapaa kestää 158 arkipäivää eli noin puoli vuotta. Kela maksaa vanhempainvapaan ajalta vanhempainrahaa. Kun vanhempainraha päättyy, lapsi on noin 9 kuukauden ikäinen.

Jos perhe saa kaksoset, Kela maksaa vanhempainrahaa 60 arkipäivää eli noin 10 viikkoa lisää.

Jos äiti huolehtii lapsesta yksin, hän voi olla pidempään vanhempainvapaalla. Hän voi saada vanhempainrahaa 54 arkipäivää eli noin 9 viikkoa pidempään. Tämä edellyttää, että lapsella ei ole vahvistettua isää eikä äidillä ole puolisoa, joka voisi saada isyysrahaa.

Äidin täytyy käydä synnytyksen jälkeen lääkärintarkastuksessa ja toimittaa Kelaan jälkitarkastustodistus. Kela tarvitsee todistuksen, jotta se voi maksaa vanhempainrahaa.

Hae vanhempainrahaa kuukausi ennen vapaan aloittamista.

Vanhemmat voivat myös tehdä osa-aikatyötä ja hoitaa lasta vuorotellen. Tältä ajalta Kela maksaa osittaista vanhempainrahaa kummallekin vanhemmalle.

Kuinka paljon tukea saa?

Äitiysrahan, erityisäitiysrahan, isyysrahan ja vanhempainrahan määrä lasketaan vuositulojen perusteella. Vuositulot tarkoittavat tulojasi 12 kuukauden ajalta.

Jos voit saada tukea esimerkiksi toukokuusta 2021 alkaen, Kela laskee tuen määrän niiden tulojen mukaan, jotka olet saanut 1.4.2020–31.3.2021.

Tuki on aina pienempi kuin palkka. Yleensä se on noin 70 prosenttia tuloista.

Tuki maksetaan yleensä 6 päivältä viikossa.

Jos saat vanhempainvapaan ajalta palkkaa, Kela maksaa tuen työnantajallesi.

Tukeen vaikuttaa myös se, jos olet opiskellut tai ollut sairaana tai työttömänä. Pienin tuki on 29,05 euroa päivässä. Esimerkiksi opiskelija saa tämän verran tukea.

Vanhempainpäivärahasta menee veroa.

Työntekijälle kertyy eläkettä ja vuosilomaa, kun hän on äitiysvapaalla, isyysvapaalla tai vanhempainvapaalla.

Tuki adoptiovanhemmille

Kela tukee adoptiolapsen vanhempia lähes samalla tavalla kuin biologisia vanhempia.

Adoptiovanhemmat eivät voi saada äitiysrahaa, mutta he saavat vanhempainrahaa tavallista pidempään. Vanhempainrahaa maksetaan siitä päivästä alkaen, kun saat adoptiolapsen hoitoosi. Adoptiolapsen isä voi pitää isyysevapaata kuten muutkin isät.

Jos adoptoit lapsen ulkomailta, voit hakea Kelasta rahallista tukea adoption kustannuksiin.

Kela-kortti

Kun lapsi syntyy Suomessa, tieto lapsen syntymästä menee sairaalasta väestörekisteriin ja sieltä Kelaan. Lapsi saa henkilötunnuksen.

Kun lapsi on saanut nimen, Kela lähettää kotiin Kela-kortin eli sairausvakuutuskortin.

Lapsilisä

Kela maksaa jokaisesta lapsesta lapsilisää. Maksaminen jatkuu sen kuukauden loppuun, jolloin lapsi täyttää 17 vuotta.

Lapsilisää maksetaan lapsien määrän mukaan:

- ensimmäisestä lapsesta noin 95 euroa kuukaudessa
- toisesta lapsesta noin 105 euroa kuukaudessa
- kolmannesta lapsesta noin 134 euroa kuukaudessa
- neljännessä lapsesta noin 163 euroa kuukaudessa
- viidennestä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta noin 183 euroa kuukaudessa.

Yksinhuoltaja saa korotuksen, joka on jokaisesta lapsesta noin 63 euroa kuukaudessa.

Lapsilisästä ei mene veroa.

Lapsilisä maksetaan yleensä äidille, isälle tai muulle huoltajalle.

Voit hakea lapsilisää samalla, kun haet vanhempainpäivärahoja eli äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyyusrahaa ja vanhempainrahaa. Voit hakea lapsilisää myös erikseen.

Lastenhoidon tuet

Vanhempainvapaan jälkeen voit

- hoitaa lasta kotona ja saada kotihoidon tukea
- järjestää lapselle yksityisen päivähoiton ja saada kotihoidon tai yksityisen hoidon tukea
- tehdä töitä enintään 30 tuntia viikossa ja saada joustavaa hoitorahaa
- laittaa lapsen kunnalliseen päivähoitoon.

Hoitovapaa

Vanhempainvapaan jälkeen jompikumpi vanhemmista voi jäädä hoitamaan lasta palkattomalle hoitovapaalle siihen asti, kun lapsi täyttää 3 vuotta.

Ilmoita työnantajalle hoitovapaasta viimeistään 2 kuukautta ennen sen alkamista.

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea voi hakea, jos alle 3-vuotiaasta lasta hoidetaan muualla kuin kunnan päivähoitossa, esimerkiksi kotona.

Hoitaja voi olla lapsen vanhempi tai joku muu, esimerkiksi isovanhempi tai palkattu hoitaja.

Kotihoidon tukea ei voi saada, jos lapsi on kunnan päivähoitossa.

Kotihoidon tukeen kuuluvat hoitoraha ja hoitolisä.

Hoitoraha on

- noin 343 euroa kuukaudessa yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta
- noin 103 euroa kuukaudessa jokaisesta muusta perheen alle 3-vuotiaasta lapsesta
- noin 66 euroa kuukaudessa jokaisesta yli 3-vuotiaasta mutta alle kouluikäisestä lapsesta.

Hoitolisää saa vain yhdestä lapsesta, ja se on enintään noin 184 euroa kuukaudessa. Hoitolisän määrä riippuu vanhempien tuloista.

Kotihoidon tuesta menee veroa.

Jotkin kunnat maksavat kotihoidon tuen lisäksi kuntalisää. Kysy kotikunnastasi tai Kelasta, saatko kuntalisää.

Yksityisen hoidon tuki

Voit saada yksityisen hoidon tukea, jos lastasi hoitaa palkattu hoitaja tai yksityinen päivähoitopaikka. Lapsen täytyy olla alle kouluikäinen. Tukea ei voi saada, jos lapsi on kunnan päivähoitossa.

Yksityisen hoidon tukeen kuuluvat hoitoraha ja hoitolisä. Kotikuntasi saattaa maksaa lisäksi kuntalisää.

Hoitoraha on noin 175 euroa kuukaudessa. Jos lapsi on esiopetusikäinen ja päivähoitossa osa-aikaisesti, hoitoraha on noin 64 euroa kuukaudessa.

Hoitorahan lisäksi voit saada hoitolisää enintään noin 147 euroa kuukaudessa. Hoitolisän määrä riippuu tuloista. Jos saat pienempää hoitorahaa, myös hoitolisä on pienempi.

Kela maksaa yksityisen hoidon tuen palkatulle hoitajalle tai päivähoitopaikalle.

Yksityisen hoidon tuesta menee veroa.

Joustava hoitoraha

Voit saada joustavaa hoitorahaa, jos teet töitä enintään 30 tuntia viikossa ja hoidat muun aikaa lastasi. Kela maksaa joustavaa hoitorahaa alle 3-vuotiaasta lapsesta.

Joustavaa hoitorahaa voidaan maksaa kummallekin vanhemmalle. Tällöin kummankin vanhemman täytyy tehdä tavallista lyhyempää työaika. Heidän täytyy hoitaa lasta eri aikaan tai eri päivinä.

Joustavaa hoitorahaa maksetaan työajan mukaan. Hoitoraha voi olla joko noin 244 euroa kuukaudessa tai noin 163 euroa kuukaudessa sen mukaan, kuinka paljon keskimäärin työskentelet viikossa.

Kela maksaa joustavaa hoitorahaa kerrallaan vain yhdestä lapsesta.

Joustavasta hoitorahasta menee veroa.

Osittainen hoitoraha

Voit saada osittaista hoitorahaa, kun teet töitä enintään 30 tuntia viikossa lapsen hoidon vuoksi. Kela maksaa osittaista hoitorahaa koulussa 1. ja 2. luokalla olevasta lapsesta.

Osittainen hoitoraha on noin 98 euroa kuukaudessa. Siitä menee veroa.

Jos lapsi sairastuu

Jos lapsesi sairastuu, voit viedä hänet terveyskeskukseen tai yksityiselle lääkärille.

Kela korvaa osan yksityisen lääkärin maksuista. Lisäksi Kela korvaa osan lääkkeiden hinnasta. Terveyskeskuksen hoitoja Kela ei korvaa.

Tilapäinen hoitovapaa

Jos alle 10-vuotias lapsesi sairastuu esimerkiksi flunssaan, voit jäädä pois töistä hoitamaan häntä. Sitä kutsutaan tilapäiseksi hoitovapaaksi.

Tilapäinen hoitovapaa on 4 päivää. Useimmat työnantajat maksavat tilapäisen hoitovapaan ajalta palkkaa. Kela ei maksa tukea tältä ajalta.

Vaikeasti sairaan tai vammaisen lapsen hoitaminen

Kela tukee vaikeasti sairaan tai vammaisen lapsen hoitoa.

Kelan tukia ja palveluita ovat

- erityishoitoraha vanhemmalle, joka hoitaa alle 16-vuotiasta lasta
- alle 16-vuotiaan vammaistuki
- vaativa lääkinnällinen kuntoutus.

Elatustuki

Jos vanhemmat eroavat, he voivat päättää, että lapset jäävät asumaan vain toiselle vanhemmista. Tällöin se vanhempi, jonka luona lapsi ei asu, maksaa elatusapua vanhemmalle, jonka luona lapsi asuu. Vanhempaa, jonka luona lapsi ei asu, kutsutaan elatusvelvolliseksi.

Joskus elatusvelvollinen ei maksa elatusapua tai elatusvelvollista vanhempaa ei ole. Tällöin Kela voi maksaa elatustukea sille vanhemmalle, jonka luona lapsi asuu.

Kela maksaa elatustukea, jos

- elatusvelvollinen vanhempi ei ole maksanut elatusapua
- elatusapu on elatusvelvollisen pienten tulojen vuoksi pienempi kuin elatustuki
- lapsen adoptoi vain yksi vanhempi
- lapsella ei ole vahvistettua isää
- lapsella on vahvistettu isä tai äiti, mutta elatusapua ei ole voitu vahvistaa.

Elatustuki on lasta kohti noin 167 euroa kuukaudessa. Elatustuesta ei mene veroa.

Tietoa elatusvelvolliselle

Jos Kela maksaa elatustukea, se perii elatusvelvolliselta maksamatta jääneet elatusavut. Niitä kutsutaan elatusapuvelaksi.

Jos et pysty rahatilanteesi takia maksamaan elatusapuvelkaa Kelalle, voit hakea Kelasta maksuvapautusta.

Hakeminen ja maksaminen

Hae kaikkia lapsiperheiden tukia verkossa:

www.kela.fi/asiointi

Tarkista hakemuksesta, mitä liitteitä siinä täytyy olla. Myös liitteet voi lähettää verkossa.

Voit hakea tukea myös lomakkeella, jonka saat Kelan toimistoista ja verkkosivuilta:

www.kela.fi/lomakkeet

Jos haet tukea lomakkeella, postita se Kelaan.

Kelan postiosoite on

Kela

PL 10

00056 KELA

Voit hoitaa melkein kaikki Kela-asiasi myös puhelimessa.

Kun Kela on käsitellyt hakemuksesi, saat kotiin päätöksen.

Päätöksessä kerrotaan tuen määrä, perustelut ja maksupäivä.

Saat päätöksen myös silloin, jos sinulle ei ole myönnetty tukea.

Kela maksaa äitiysrahan, isyysrahan ja vanhempainrahan vanhemman tilille.

Maksu tulee tilille jälkikäteen, yleensä 4 viikon välein.

Lapsilisä tulee vanhemman tai muun huoltajan tilille yleensä kuukauden 26. päivä.

Jos pankit ovat silloin kiinni tai jos maksupäivä on pyhäpäivän jälkeen, lapsilisä tulee tilille jo aikaisemmin.

Ilmoita, jos tilanteesi muuttuu

Jos elämäsi muuttuu,
se voi vaikuttaa Kelasta saamiisi tukiin.
Muutos voi koskea esimerkiksi asumista, tuloja,
työskentelyä tai perhettä.

Muista ilmoittaa muutoksista Kelaan.
Voit tehdä sen verkossa, puhelimitse tai toimistossa.

Sinun vastuullasi on omalta osaltasi varmistaa,
että Kelalla on oikeat tiedot käytettävissään.
Silloin tuki maksetaan sinulle oikean suuruisena.

Jos päätöksessä on virhe

Jos Kelan päätös on mielestäsi virheellinen,
voit hakea päätökseen muutosta.

Saat päätöksen mukana ohjeet siitä, miten muutosta haetaan.

Jos sinulla on kysyttävää, ota ensin yhteyttä Kelaan.

Kelan asiointipalvelussa verkossa voit

- hakea tukia
- lähettää liitteitä
- tarkistaa hakemuksesi tilanteen
- lähettää viestejä
- ilmoittaa muutoksista
- lopettaa tuen.

Näin Kela palvelee

Verkossa

Lue Kelan tuista selkokielellä:

www.kela.fi/selkosuomi

Kysy neuvoa:

www.kela.fi/kysykelasta

Laske tuen määrä:

www.kela.fi/laskurit

Asioi verkossa:

www.kela.fi/asiointi

Verkkopalveluun täytyy kirjautua.

Tarvitset pankkitunnukset
tai mobiilivarmenteen.

Toimistossa

Tarkista toimistojen osoitteet

ja aukioloajat verkosta:

www.kela.fi/toimistot

Tarvitsetko tulkkausta?

Jos et osaa suomea, ruotsia tai
englantia, voit pyytää tulkkausta:

www.kela.fi/tulkkaus

Saamenkieliset palvelut:

www.kela.fi/saame

Puhelimessa

Avoimna arkisin kello 9–16.

Asuminen.....020 692 210

Eläkkeet.....020 692 202

Kuntoutus

ja vammaistuet.....020 692 205

Kansainväliset tilanteet

(arkisin kello 10–15).....020 634 0200

Opiskelu

ja asevelvollisuus.....020 692 209

Perintä.....020 634 4940

Sairastaminen

ja kortit.....020 692 204

Toimeentulotuki.....020 692 207

Työttömyys.....020 692 210

Vanhemmuus.....020 692 206

Varaa aika

Voit varata ajan soittamalla
puhelinpalveluun tai verkossa:

www.kela.fi/varaa-aika

Ajanvaraus verkossa uudistuu.

Uudistuksen jälkeen
sinun täytyy tunnistautua,
kun haluat varata ajan.

Tarvitset tunnistautumiseen
verkkopankkitunnukset
tai mobiilivarmenteen.

Kela selkokielellä

Selkokieliset verkkosivut:

www.kela.fi/selkosuomi

Selkokieliset esitteet:

Eläkkeet ja muut eläkkeensaajan tuet

■ **Lapsiperheet**

Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille

Opiskelu ja asevelvollisuus

Sairastaminen ja kuntoutus

Toimeentulotuki

Työttömyys

Yleinen asumistuki

Esitteitä saa Kelan toimistoista.

Esitteet muilla kielillä verkossa:

www.kela.fi/muutkielet